

MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA EKOTURIZMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Blažić, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:118616>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-31**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

**Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet u Zagrebu**

**Preddiplomski stručni studij
Poslovna ekonomija – smjer Turističko poslovanje**

**MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA EKOTURIZMA U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

Završni rad

Matea Blažić

Zagreb, rujan 2022.

**Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet**

**Preddiplomski stručni studij
Poslovna ekonomija – smjer Turističko poslovanje**

**MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA EKOTURIZMA U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

**ECOTOURISM FINANCING OPPORTUNITIES IN THE REPUBLIC OF
CROATIA**

Završni rad

Student: Matea Blažić

JMBAG: 0067609993

Mentor: Izv.prof.dr.sc. Silvija Vlah Jerić

Zagreb, rujan 2022.

Mateja Blažić
Ime i prezime studenta/ice

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad
(vrsta rada)
isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, 2022.

Mateja Blažić
(potpis)

Sadržaj

1.	UVOD	1
2.	OBILJEŽJA EKOTURIZMA	2
2.1.	Pojmovno određenje i obilježja ekoturizma	2
2.2.	Tko je ekoturist?	5
2.3.	Dimenzije ekoturizma	6
2.4.	Vrste ekoturizma.....	10
2.5.	Zakonodavni okvir razvoja ekoturizma	10
3.	EKOTURIZAM U HRVATSKOJ	12
3.1.	Razvoj ekoturizma u Hrvatskoj	12
3.2.	SWOT analiza	14
3.3.	Organizacije i programi ekoturizma.....	15
4.	NAČINI FINANCIRANJA PODUZETNIČKOG POTHVATA U EKOTURIZMU	20
4.1.	Sredstva u vlastitom vlasništvu	22
4.2.	Zaduživanje kao oblik financiranja.....	23
5.	USPOREDBA UVJETA FINANCIRANJA PODUZETNIČKIH KREDITA DVIJE POSLOVNE BANKE	24
5.1.	Definiranje poduzetničkog kredita	24
5.2.	Uvjeti odobrenja kredita u OTP banci.....	25
5.3.	Uvjeti odobrenja kredita u Erste banci	28
6.	ZAKLJUČAK	30
7.	LITERATURA	31
8.	POPIS FOTOGRAFIJA	33
9.	POPIS TABLICA	33

1. UVOD

Turizam se kroz povijest razvijao i mijenjao svoj oblik. Danas, turizam predstavlja jedan od glavnih pokretača ekonomskog i gospodarskog razvoja pojedinih zemalja te svojom rasprostranjenošću stvara brojne poveznice između naroda, kultura i običaja. Kroz povijest, ljudi su putovali isključivo iz potrebe. Vremenom se ovaj trend promijenio te je čovjek krenuo na putovanja iz dokolice, tj. s ciljem provođenja slobodnog vremena na drugim, novim lokacijama.

Razvojem turističke djelatnosti te njoj srodnih djelatnosti današnja turistička ponuda uključuje raznolike sadržaje. Ulaganjem napora u promociju destinacije, popunjavanjem kapaciteta te rastom profita kreira se pozicija konkurentskih prednosti naspram ostatka tržišta.

Iako je povijesno popularnost bila na strani masovnog turizma, danas su se stvari promijenile. Danas se ljudi okreću trendu organiziranim paket aranžmanima te individualnim turističkim organizacijama koje uključuju jedinstvene doživljaje koji u masovnom turizmu nisu dostupni.

Specifična grana turizma je upravo ekoturizam. Ekoturizam predstavlja oblik u kojem su turisti ekološki osviješteni pojedinci koji poštuju i podupiru prirodu i kulturnu baštinu. Prilikom posjete određene destinacije, eko turist se prema destinaciji odnosi savjesno i odgovorno.

Kroz ovakav oblik turizma značajno je izražen naglasak na boravku u prirodnom i nezagađenom okolišu.

Aspekt ekoturizma u Hrvatskoj ponajviše se odnosi na prostore pod zaštitom te se temelji na prirodnim ljepotama. Posjetom pojedinih, zaštićenih destinacija u Hrvatskoj stavlja se naglasak na zaštitu okoliša.

Iako, ekoturizam u Hrvatskoj nije još uvijek značajno razvijen, on posjeduje značajan potencijal za razvoj. Kroz ovaj rad bit će prikazani osnovni pojmovi u turizmu, ekoturizmu te ekoturizmu u Hrvatskoj. Osim toga, kroz prikaze načina financiranja djelatnosti unutar ekoturizma prikazat će se i usporedba načina i uvjeta financiranja poduzetničkih poduhvata od strane dvije poslovne banke.

2. OBILJEŽJA EKOTURIZMA

2.1. Pojmovno određenje i obilježja ekoturizma

Čovjek osim nužnih i društvenih potreba kreira i potrebe za putovanjem, učenjem te spoznajom drugih kultura, novih okruženja te drugačijih druženja. Obzirom na ubrzanost sadašnjeg života, pojedinci imaju potrebu putovanja i odlaska na godišnji odmor. Odlaskom na nove lokacije i upoznavanjem destinacije stvara se percepcija o drugim kulturama, načinima i običajima života i sl.

Pojedinac kroz druženje i suživot uočava vlastite potrebe za socijalizacijom, odmorom, rekreacijom te drugačijeg načina korištenja slobodnog vremena što najčešće uključuje migracije sa stalnog mjesta boravišta.

Inicijalna putovanja zabilježena u Antičkom dobu potaknuta su osnovnom egzistencijom. Nomadi su kroz povijest bili pojedinci koji su radi svoje egzistencije vršili česte migracije kako bi stvorili povoljnije prilike za život.

Iako danas nema nomada u značajnom broju, u sadašnje vrijeme razlikujemo različite vrste migracije. Ljudi koriste dnevne migracije u svrhu odlaska na posao ili obrazovanja, kratkotrajne migracije vezane su za odlazak na godišnji odmor ili kraće izbjivanje s mjesta stanovanja. Dok, trajne migracije podrazumijevaju trajnu promjenu stanovanja.

Prve pojave ekoturizma zabilježene su sredinom 19.stoljeća. Pojavom buržoazijske klase i dokolice u istoj, pojavljuju se prva turistička putovanja. Razvojem turizma te spoznajom pogodnosti morskog turizma i utjecaja koje isti ima na razvoj čovjeka pojavile su se turističke destinacije.

Temeljem razvoja putovanja i turizma dolazi se do spoznaje sekundarnih potreba na turističkim destinacijama poput ugostiteljskih objekata i hotelskih smještaja. Razvoj turizma potakao je razvoj gospodarstva kroz brojne druge grane koje su usko vezane uz turizam. Poput Hrvatske, brojne zemlje primjer su kako turističke atrakcije morskog turizma pružaju brojne benefite kako gospodarstvu, tako i pojedincima koji nastanjuju takve destinacije (Jadrešić, 2010.).

Pojavom većih odmarališta, aparthotela te otvaranjem odmarališta za radnike tj. sindikalnih ljetnikovaca stvorio se masovni turizam. Turizam je već tada poprimio oblike određene vrste luksuza obzirom da su bila potrebna određena novčana sredstva kako bi se otišlo na odmor.

Danas se trendovi u suvremenom turizmu prilagođavaju svakome, tj. postoji fleksibilnost različitih putovanja, vrsta turizma, aktivnog odmora koji pruža adrenalinsku zabavu te bijeg od rutine. Također, postoji i konferencijski turizam kojem je cilj spajanje ugodnog i korisnog kroz obrazovanje na morskim destinacijama te ekoturizam.

Turist je gledan kao potrošač koji je spreman svoj budžet potrošiti na dobra koja mu pružaju zadovoljstvo i ispunjenost. Razvijenije turističke destinacije te brojne atrakcije potiču turista da bude sretan i ispunjen te takav turist iskazuje spremnost na veću potrošnju.

Današnji turisti traže nešto posebno, različito i ograničeno. Žele brigu i zaštitu okoliša, tehnološku potporu te brigu i ulaganje u postojeće objekta. Kako bi se infrastruktura održala, bitnu ulogu predstavlja turistička politike te marketinška politika turističke destinacije (Jadrešić, 2010.).

Međunarodna zajednica za ekoturizam definiciju ekoturizma iskazuje kao “Odgovorno putovanje u prirodna područja uz brigu za očuvanjem okoliša i osiguravanjem boljega života lokalnoj zajednici.” (The International Ecotourism Society, 2022.)

Ekoturizam definiran je kao vrsta turizma koja se temelji na specifičnostima određene destinacije u segmentu prirode ili povijesti. Termin je službeno uveo 1983. meksički ekolog i arhitekt Héctor Ceballos-Lascuráin, a prva organizacija posvećena ekoturizmu—International Eco-tourism Society (TIES)—osnovana je 1990, (The International Ecotourism Society, 2022.).

Caballos- Lascaurin je 1987. iznio prvu definiciju ekoturizma. Ovaj meksički arhitekt ekoturizam definirao je kao:

„Putovanje u relativno netaknutu i nezagađenu prirodu sa specifičnim ciljevima kao što su učenje, uživanje i divljenje okolišu, biljkama i životinjama kao i prošlom i postojećem kulturnom nasljeđu određenog područja.“

The International Ecotourism Society ekoturizam definira kroz odgovorno putovanja na destinacije prirodnih područja pri čemu su uključena zaštita i briga o okolišu, održivi razvoj lokalne zajednice te interpretacija okoliša i edukacija o istom.

Ranije navedena organizacija definira principe ekoturizma kako slijedi:

- minimiziranje fizičkih, društvenih, bihevioralnih i psiholoških utjecaja
- izgraditi ekološku i kulturnu svijest i poštovanje
- omogućite pozitivna iskustva posjetiteljima i domaćinima
- omogućite izravne financijske koristi za očuvanje
- ostvarite financijsku korist i za lokalno stanovništvo i za privatnu industriju
- posjetiteljima pružite nezaboravna interpretativna iskustva koja pomažu u povećanju osjetljivosti na političku, ekološku i društvenu klimu u zemlji domaćinu
- projektirajte, izgradite i upravljajte objektima s malim utjecajem
- prepoznajte prava i duhovna uvjerenja starosjedilačkog naroda u vašoj zajednici i radite u partnerstvu s njima na stvaranju osnaživanja

Principi ekoturizma danas se temelje na širenju segmenta turizma koji ima minimalan utjecaj na okoliš, dok se u isto vrijeme kreiraju benefiti za rad i razvoj određene lokalne sredine. Razvojem ekoturizma te poštivanjem ranije navedenih principa, kreiraju se stabilni uvjet za razvoj ove djelatnosti.

Načela ekoturizma govore da je ekoturizam turizam:

- temeljen na prirodi,
- ekološki osviještenim dionicima,
- upravljani po načelima održivosti. (Bakan i Jaković, 2015.)

2.2. Tko je ekoturist?

Što boljim upoznavanjem varijable, kreiraju se bolje mogućnosti za izučavanjem iste. Obzirom na znanstvene i tržišne potrebe poznavanja i definiranja ekoturista postoji niz teorijskih definicija koje govore tko je ekoturist. Najviše se o temi ekoturista i dalje raspravlja unutar segmenta ekoturizma (Perera et al., 2012; Juric et al., 2002).

Ekoturisti su u ekonomskoj sferi potrošači ekoturizma te neke studije ekoturiste definiraju kroz pojedince koji odabiru putovanje i destinaciju, dok istovremeno imaju fokus na posjetu lokacije koja ima netaknuto prirodno okruženje (Eagles, 1992.).

S druge strane, Perkins & Grace (2009.) definiraju ekoturiste kao potrošače unutar turizma koji zbog svojih prirodnih sklonosti, uvjerenja te pro-ekološke psihološke orijentacije biraju ekoturizam.

Brojne definicije na različit način definiraju ekoturista, no, može se zaključiti kako ekoturist predstavlja odgovornu skupinu turista čiji je primarni cilj upoznati i doživjeti nove destinacije i iskustva kroz aktivno sudjelovanje u konzumaciji destinacije. Konzumacija destinacije se u ovom segmentu definira kroz posjetu iste te u istovremeno očuvanje prirodne i okoliša.

Dok, konvencionalni ekoturist veoma slični običnim turistima, no, razlikuju se u aspektu željenog doživljaja određene destinacije. Na primjer, osim same posjete nacionalnom parku, konvencionalni ekoturist angažirat će turističkog vodiča ili ekologa kako bi ga educirao o destinaciji koju će posjetiti. (Klarić & Gatti, 2006.)

Karakteristike ekoturista su najčešće:

Tablica 1 Karakteristike ekoturista

Zanimanje	Uglavnom više plaćena radna mjesta poput menadžera, profesionalnih prodavača, visokih službenika te studenata.
Prihodi	Veći prihodi od uobičajenih turista na turističkim destinacijama, tj. viši i srednji sloj.
Obrazovanje	Viši stupanj obrazovanja.
Dob	U dobi od 25 do 54 godine, s tim da je mlađa populacija <i>hard</i> ekoturist koja putuje povremeno, a starija populacija je <i>soft</i> ekoturist koji putuje češće, bitno za napomenuti je kako se pojavljuje trend povećanja putovanja starijih ekoturista.

Spol	Većinom su ekoturisti žene mlađe populacije, dok su muškarci podjednake starosne dobi za putovanja.
Učestalost putovanja	U prosjeku 2 – 5 puta godišnje.
Sezona putovanja	Iskusni ekoturisti ne preferiraju određenu sezonu ljetnu ili zimsku, već preferiraju putovati van sezone.
Duljina putovanja	Na udaljenijim destinacijama putovanje traje dulje uz atraktivnije aktivnosti.
Potrošnja i aktivnosti na destinaciji	Ekoturisti u prosjeku troše više od običnih turista te najčešće uspoređuju odnose cijene i kvalitete doživljaja tj. gledaju <i>value for money</i> .
Smještaj	Ekoturisti preferiraju manje, intimnije smještaje koji brinu o okolišu te „zelenoj gradnji“.
Motivi putovanja	Mlađi ekoturisti putuju zbog atraktivnih i zanimljivih destinacija te uzbuđljivih atrakcija, dok stariji ekoturisti putuju zbog upoznavanja novih destinacija te druženja u prirodi.
Zadovoljstvo doživljajem	Zadovoljstvo se mjeri naučenim o destinaciji, upoznavanjem s kulturom i tradicijom te viđenim prirodnim ljepotama.

Izvor: The International Ecotourism Society (2022.)

2.3. Dimenzije ekoturizma

Ekoturizam obuhvaća različite dimenzije koje osim odgovornog putovanja na destinaciju i upoznavanja kulture obuhvaća i učenje o čuvanju prirode te odnosa prema okolišu. Prirodna dobra koja su očuvana te održavan okoliš pozitivno utječu na lokalnu sredinu te njeno stanovništvo.

Kako bi se ovi benefiti prihvatili i uvidjeli potrebno je educirati stanovništvo. No, osim edukacije stanovništva potrebno je kontinuirano provoditi edukacije posjetitelja i turista kako bi se održavala kultura kvalitetnog odnošenja prema okolišu i prirodi.

Tablica 2 Smjernice ekoturizma

Ekoturizam		
Konzervacija	Zajednica	Komunikacija
<p>Osim tržišnih rješenja, ekoturizam kreira brojne ekonomske benefite za očuvanje i njegovanje bio-kulturne različitosti koja pomaže u zaštiti prirodne i kulturne baštine. kulturne baštine našeg prekrasnog planeta.</p>	<p>Ukazivanjem na svoje benefite ekoturizam kreira lokalne prilike te kapacitete za zapošljavanje. Ovakvi ishodi pomažu u borbi protiv siromaštva te potiču rast i razvoj.</p>	<p>Upoznavanjem destinacije kreira se osobno iskustvo te određena ekološka svijest koja kod pojedinaca potiče razumijevanje i uvažavanje kako prirodnih ljepota tako i poštovanja prema društvu i kulturi pojedine zajednice.</p>

Izvor: The International Ecotourism Society (2022.)

Kako postoje brojne definicije ekoturizma i ekoturista, tako postoje i brojne teorije vezane uz dimenzije ekoturizma. Kroz ovaj rad prikazat će pet temeljnih dimenzija te jedna dodatna dimenzija ekoturizma.

Dimenzije ekoturizma su kako slijedi:

1. Prirodni resursi i zaštita okoliša;
2. Edukacija;
3. Povećanje prihoda lokalne zajednice;
4. Povećanje kvalitete turističke ponude;
5. Uključenost lokalne zajednice.

Dodatna dimenzija:

– Ekoturistički proizvod je alternativni, personalizirani turistički proizvod manjeg intenziteta.

Lawton (2007.) je u članku o ekoturizmu interpretirao istraživanja i implikacije koje ekoturizam ima s određenim segmentima ljudskog života, tj. s ekonomijom, institucijama, ekologijom i sl.

Fotografija broj 1 u nastavku rada prikazuje odnos ponude koja uključuje pregled ekoturizma, destinaciju, traženi profit i sl. te potražnje koja uključuje ekoturiste koji su različiti potrošači prema brojnim kriterijima i karakteristikama.

Ova dva faktora ključna su za definiranje i funkcioniranje sektora. Osim toga, važno je definirati destinacije koje su dijelom ekoturizma na one privatne i javne.

Unutar ekoturizma, uloga institucija je formalizirati te pružiti zakonodavni okvir, zaštitu i naputke za buduća kretanja. Postojanjem institucije i infrastrukture koja podržava navedeni sektor omogućava se dugoročno funkcioniranje, povjerenje korisnika i poslovnih subjekata te trajna zaštita.

Zahvaljujući institucionalnom prihvaćanju i podršci danas komercijalne banke odobravaju i potiču poduzetnike na ulaganja u ekoturizam kroz razne programe za turistički sektor kojeg je ekoturizam dijelom.

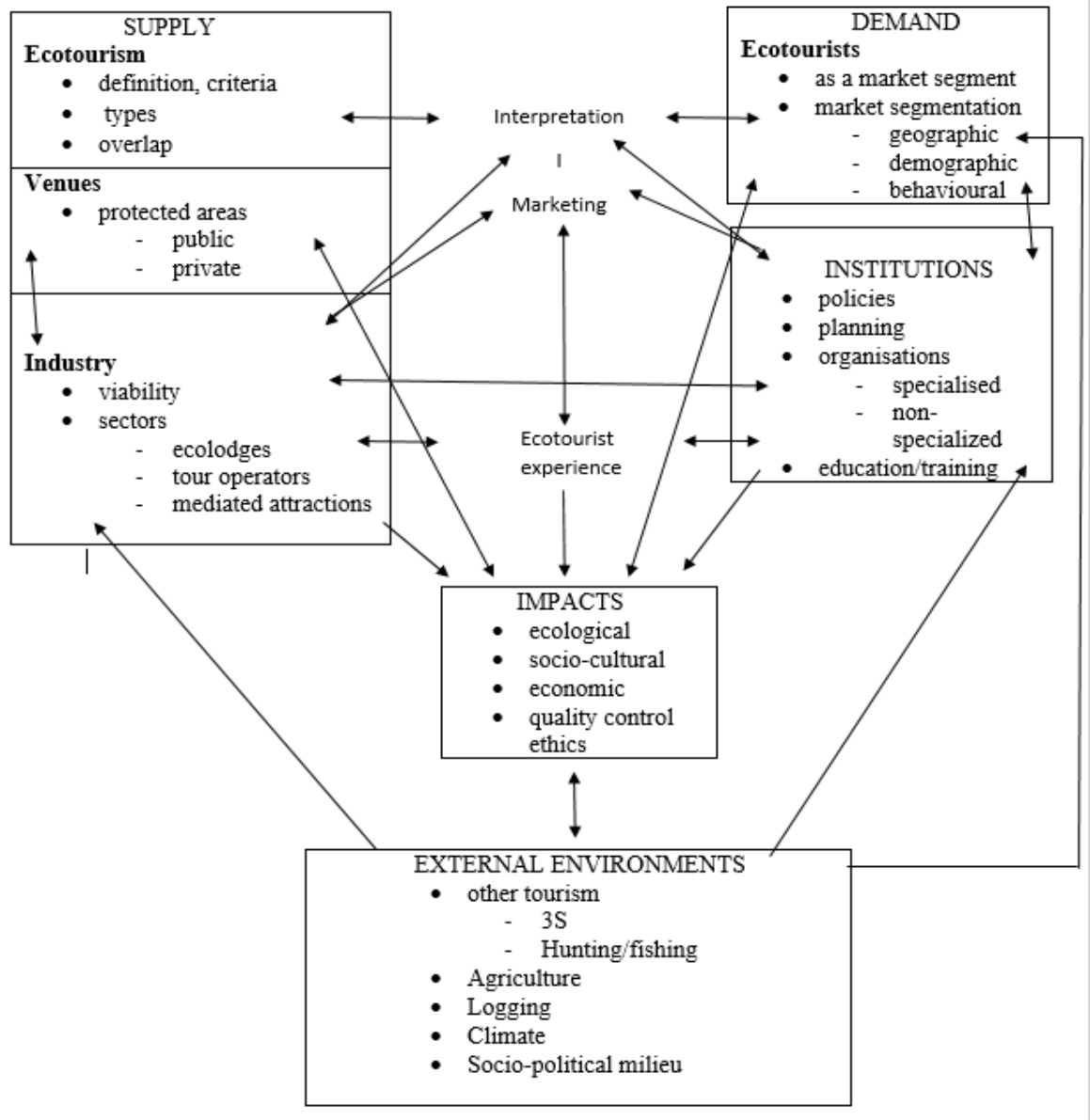
Osim toga, institucije unutar svojih okvira potiču obrazovanje i edukaciju vezanu za održavanje okoliša te ponašanje u prirodi. Ovo učenje ne odnosi se samo na subjekte na strani ponude, već i na strani potražnje. Brojne vođene ture, znakovi u nacionalnim i parkovima prirode te upozorenja uče ekoturiste kako se odnositi prema prirodi.

Industrijski sektor se odnosi na kako je već ranije spomenuto popratne djelatnosti koje ekoturizam potiče. Od ugostiteljskog smještaja, voditelja tura, prijevoznika i edukatora pa sve do ugostiteljskih objekata, trgovina, suvenirnica, tiskara koje produciraju informativne letke i sl. Sve ove aktivnosti posljedično kreiraju utjecaj na navike, ekologiju, kulturu društva, a na kraju i okoliš.

Može se zaključiti kako međusobnu interakciju vrše ponuda i potražnja inicijalno. Na njihovu interakciju utječu industrija i institucionalni okvir koji kreiraju sami marketing ekoturizma i utječe na njegovo kretanje i doživljaj ekoturista. Doživljaj ekoturista utječe na ranije navedene posljedice.

Vidljivo je kako ekoturizam ima utjecaj na brojne sfere društva te je uključen u brojne dimenzije društva i socijalnog života.

Slika 1 Dimenzije ekoturizma

Izvor: Ecotourism sector scheme (Weaver, Lawton, 2007)

2.4. Vrste ekoturizma

Kroz literaturu provlače se brojne definicije ekoturista, no, među onim najčešćima se ekoturiste dijeli na:

- meke ili *soft* ekoturiste
- tvrde ili *hard* ekoturiste (Klarić, 2006.)

Ova gradacija dijeli se uz stupnjevanje doživljenog ekoturističkog odmora obzirom na:

- strogoću poštovanja ekoturista prema ekološkim principima
- fizički napora koji su spremni iskazati kako bi doživjeli avanture ekoturizma
- intenzitet interesa prema ekoturističkim destinacijama i atrakcijama

Tvrđi ekoturisti pokazuju izraženi interes prema motivaciji putovanja te su nerijetko stručnjaci u specifičnim disciplinama, kao što su: promatranje ptica, dupina, insekata i slično. Osim navedenih karakteristika za njih je vrlo vjerojatno kako će željeti iskusiti odmor bez civilizacijskog komfora te će imati želju upoznavati nove kulture (Bakan i Jaković, 2015.).

2.5. Zakonodavni okvir razvoja ekoturizma

Kao što je već ranije navedeno, institucionalni okviri su jedna od dimenzija ekoturizma. Unutar navedene dimenzije nalazi se i zakonodavna infrastruktura koja je osnova kvalitetnog upravljanja i razvoja ekoturizma. Zakonodavni okvir reguliran je kroz specifične zakone i propise za čije provođenje su odgovorna razna tijela državne uprave.

Ulaskom u Europsku uniju Republika Hrvatska bila je primorana prilagođavati brojne odredbe i propise koji su vezani za razvoj ruralnog turizma i ekoturizma. Navedeni propisu vezani su uz sektor turizma, prostornog uređenja, ugostiteljstva i sl. Prema podacima navedenima na stranici Ministarstva turizma Republike Hrvatske.

Temeljni propisi koji se odnose na sektor turizma su:

- Propisi kojima se uređuju osnivanje i djelovanje gospodarskih subjekata: Zakon o trgovačkim društvima (pročišćeni tekst NN 111/93 do NN 34/22) i Zakon o obrtu (NN 143/13 do NN 41/20)

- Propisi kojima se uređuju uvjeti i način obavljanja ugostiteljske i turističke djelatnosti te inspeksijski nadzor: Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti (pročišćeni tekst NN 138/06 do NN 126/21), Zakon o pružanju usluga u turizmu (NN 130/17, 25/19, 98/19, 42/20, 70/21); Pravilnik o pružanju ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu, Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja knjige gostiju i popisa gostiju i Propisi kojima se uređuju odnosi između subjekata u turizmu: Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21)
- Propisi kojima se stvaraju uvjeti za razvoj turizma u destinaciji: Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (NN 52/19, 42/20) i Zakon o članarinama u turističkim zajednicama (NN 52/19, 144/20)

Uz navedene propise vezane za turistički sektor donesene su i one koje su vezane uz ekoturizam te pružanje usluga u istom:

- Propisi iz zaštite okoliša i prirode: Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18), Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), Zakon o vodama (NN 66/19, 84/21), Zakon o šumama (68/18, 115/18, 98/19, 32/20, 145/20) i drugi zakoni, te njihovi provedbeni akti i pravilnici
- Propisi o poljoprivrednoj proizvodnji i hrani kao što su: Zakon o hrani (81/13, 14/14, 30/15, 115/18), Zakon o informiranju potrošača o hrani (NN 56/13, 14/14, 56/16, 32/19), Zakon o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 139/10), Sustav samokontrole HACCP, Pravilnik o upisu u upisnik poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava, Pravilnik o uvjetima i načinu upisa u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji i drugi zakoni i njihovi provedbeni akti.
- Propisi iz lova, ribolova, proizvodnje vina
- Zakon o gradnji i prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19), Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21) i drugi zakoni i njihovi provedbeni akti (Ministarstva turizma Republike Hrvatske, 2022.).

3. EKOTURIZAM U HRVATSKOJ

Prema Strategiji razvoja do 2020. godine Ministarstva turizma Republike Hrvatske procjenjivalo se kako je otprilike 3% međunarodnih putovanja u svrhu odmora potaknuto je ekoturizmom, a porastom svijesti o ekologiji od strane kupaca dolazi do snažnog porasta proizvoda između 10% i 20% godišnje (Ministarstvo turizma RH, 2022.).

Unatoč brojnim postojećim prirodnim resursima i atraktivnostima u Hrvatskoj je ekoturizam slabo razvijen. Iznimno je specifično što je ekoturizam na destinacijama u Hrvatskoj koje su bogate zaštićenim prirodnim lokalitetima zapostavljen.

3.1. Razvoj ekoturizma u Hrvatskoj

Kako bi se jačao kulturni i ekološki razvoj, edukacija te zaštita prirodnih područja iznimno su važna ulaganja u razvoj ekoturizma. Obzirom na bogate prirodne ljepote te očuvanu prirodu i okoliš postoji značajan potencijal za razvoj ekoturizma u Republici Hrvatskoj.

Ovakvu važnost uvidjelo je i Ministarstvo turizma koje je u Strategiju razvoja hrvatskoj turizma kao jedan od ciljeva navelo trajnu zaštitu i implementaciju ekoloških standarda te dugoročnu i održivu valorizaciju turističkih potencijala.

Obzirom na porast ubrzanog života, urbanizaciju i rast populacije boravak prilikom odmora u očuvanom i čistom okolišu raste na popularnosti obzirom da ljudi bježe od modernog načina života. Navedenim kretanjima u zaštićenim područjima prirode su unazad kratak period vremena uvedene aktivnosti koje su dijelom ekoturizma.

Prema Tišma i ostali (2006.) tijekom 1997. godine provedeno je istraživanje o stupnju devastacije zaštićenih područja i turističkoj ponudi u Republici Hrvatskoj. Ovo predstavlja jedno od prvih takvih istraživanja na našem teritoriju. Istraživanje je većinski obuhvaćalo parkove prirode te je iskazivalo prepreke razvoju ekoturizma u Hrvatskoj koje su aktualne i danas.

Prepreke su kako slijedi:

- nedovoljna zaštita prirode i kontrola posjetitelja parkova,
- nedovoljno razvijena infrastruktura,
- nedostatak sistematski razvijene turističke ponude u zaštićenim područjima i nedostatak suradnje s lokalnim institucijama,
- problemi vlasništva,
- manjkav koncept zoniranja,
- urbanizacija i ilegalna gradnja unutar parkova,
- manjak ljudskih resursa,
- manjak financijskih resursa (Tišma i ostali, 2006.)

Navedene prepreke 1997. godine aktualne su i danas. Iako je većina nacionalnih parkova i parkova prirode uređena, adaptirana te bilježe značajna ulaganja još uvijek postoji nedovoljna zaštita prirode te kontrola posjetitelja. Unatoč jasnim znakovima i uputama o zbrinjavanju otpada te ponašanja u prirodi brojni posjetitelji izabiru drugačije ponašanje.

Nastavno na ovaj problem nadovezuje se manjak ljudskih i financijski resursa koji bi osigurao rendžere ili čuvare parkova koji bi imali unaprijed određene rute za koje bi bili zaduženi. Na prikazani način korigirala bi se neželjen ponašanja. U sklopu nedostatka ljudstva i financija nadovezuje se problematika nedostatka razvijenih obilazaka lokacije i turističke ponude.

Brojna zaštićena područja nemaju razvijenu infrastrukturu što ograničava mogućnost pristupa, opskrbe pitkom vode, odvod otpadnih voda, dovod električne energije, opskrbe plinom, telefonsku i internetsku povezanost i sl.

Uz sve ranije navedeno pojavljuju se problemi vezani uz urbanizaciju te ilegalnu gradnju objekata unutar parkova, neadekvatan koncept zoniranja te problem imovinsko – pravnih odnosa.

Iako obalni i priobalni turizam pokazuje iskorištenost svojih kapaciteta, bitno je napomenuti kako unutrašnjost te istok zemlje koje pogoduju drugačijim prirodnim ljepotama nisu dovoljno potaknute na razvoj.

3.2. SWOT analiza

Tablica 3 SWOT analiza

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • specifičnosti prirodnih bogatstava <ul style="list-style-type: none"> • očuvanost prirode • široka bio raznolikost • posjedovanje šumskih prostora i zelenila <ul style="list-style-type: none"> • povoljna klima • brojni prirodni fenomeni i znamenitosti <ul style="list-style-type: none"> • geografski položaj • bogata povijesna i kulturna baština <ul style="list-style-type: none"> • pitka voda • autohtoni način života 	<ul style="list-style-type: none"> • masovni turizam • neadekvatno korištenje prostora <ul style="list-style-type: none"> • neefikasno upravljanje • nedovoljno vrednovanje prirodnih atrakcija <ul style="list-style-type: none"> • prometna infrastruktura • nedostatak kamping prostora • manjak ekološke edukacije • uništavanje prirodnih ljepota neprimjerenom izgradnjom • nepostojeća jedinstvena politika zaštite svih zaštićenih područja <ul style="list-style-type: none"> • manjak stručnjaka
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • razvoj ekoturizma u svim dijelovima Republike Hrvatske • rast potražnje za specifičnim oblicima ekoturizma • mogućnost kreiranja smještajnih kapaciteta u blizini zaštićenih područja <ul style="list-style-type: none"> • dostupnost EU fondova • porast potražnje za ekoturizmom na svjetskoj razini <ul style="list-style-type: none"> • kreiranje specifične turističke ponude • mogućnost stvaranja cjelogodišnje turističke destinacije 	<ul style="list-style-type: none"> • porast konkurencije u • nedovoljno educirano stanovništvo • nedovoljno educirani turistički posjetitelji <ul style="list-style-type: none"> • neadekvatna planska i slična regulativa • nedovoljna svijest o važnosti zaštite prirode i okoliša <ul style="list-style-type: none"> • devastiranje prirode masovnim turizmom • jačanje konkurencije unutar regije <ul style="list-style-type: none"> • zagađenje okoliša • prenapučenost turističkih destinacija

Izvor: Izrada autora

3.3. Organizacije i programi ekoturizma

Rastom brige o okolišu i očuvanju prirode kreirale su se brojne organizacije koje za cilj imaju donošenje programa i odluka na internacionalnim, državnim te lokalnim razinama. Ovakvi programi i odluke za cilj imaju zaštitu okoliša od sektora turizma. U nastavku su prikazane neke od njih.

TIES - The International Ecotourism Society

TIES predstavlja prvu neprofitnu organizaciju usmjerenu ekoturizmu na međunarodnoj razini. Ova organizacija usmjerena je razvoju ekoturizma obzirom da u njemu vidi način očuvanja i održivog razvoja. Organizacija je osnovana 1990. godine s ciljem da kroz turizam kreira stabilno financiranje nacionalnih parkova.

Kroz svoje publikacije TIES ukazuje na smjernice i standarde kojih bi se ekoturizam trebao držati te pruža obrazovne materijale te tehničku pomoć. Uz publikacije TIES organizira brojne programe, konferencije i platforme koje za cilj imaju spajanje što više ekoturista u svijetu te razvoj inicijativa.

Organizacija se posvetila pomaganju, promoviranju i prakticiranju ekoturizma. Broji aktivnost u ukupno 190 zemalja u kojima okuplja svoje članove. Unutar tih zemalja TIES pruža opciju stjecanja certifikata za menadžment u održivom turizmu, master class program i pripravnički program.

INSTO

International Network of Sustainable Tourism Observatories predstavlja mrežu koja promatra razne utjecaje koje turizam ima na destinaciju. Neki od utjecaja su ekonomski, socijalni te brojni drugi. Kroz svoje promatranje kreiraju smjernice i upute za pojedine destinacije kako bi mogli unaprijediti svoju mikrolokaciju.

Cilj ovog umreženja je kreirati pojedince koji mare za održavanje okruženja te lokalne zajednice. Kroz očuvanje ističu kako čuvaju prirodu za buduće naraštaje. Umreženje je osnovano 2004. godine, a do danas broji sveukupno 29 opservatorije uključujući i Hrvatsku.

CROSTO

Croatian Sustainable Tourism Observatory u prijevodu Hrvatski opservatorij održivog razvoja turizma predstavlja istraživački projekt Instituta za turizam osnovan u suradnji s UNWTO-om s ciljem motrenja i mjerenja održivosti turizma u Hrvatskoj.

CROSTO je član Međunarodne mreže turističkih opservatorija (INSTO) koji je pod pokroviteljstvom UNWTO-a. Dva primana cilja su mu:

1. Mjerenje i promatranje turističke održivosti na regionalnoj razini
2. Promoviranje mjerenja i promatranja turističke održivosti na lokalnim razinama

Neke od osnovnih zadaća CROSTO opservatorija su:

- određivanje zajedničke metodologije mjerenja pokazatelja,
- institucionalno organiziranje dionika kroz lokalne radne skupine i
- podizanje razine javne svijesti o značaju mjerenja

Kako bi se adekvatno mogao pratiti rast i praćenje željenog razvoja hrvatskog turizma osnovan je Hrvatski opservatorij održivog razvoja turizma. Kroz kontinuirano praćenje rezultata prikupljaju se informacije o varijablama koje mogu pozitivno ili negativno djelovati na destinacije koje su predmetom promatranja. Pravovremenim reakcijama ovakvi utjecaji mogu se prevenirati.

Dugoročni plan pretpostavlja osnivanje nekoliko nacionalnih opservatorija koji će pružati podršku i pomagati razvoj turizma na području cijele države. Ovakvi ciljevi navedeni su i unutar Strategije razvoja turizma Republike hrvatske do 2020. godine.

U nastavku ovog rada prikazana je fotografija broj 2 koja prikazuje podatke objavljene na javno dostupnoj internetskoj stranici opservatorija CROSTO. Vidljivo je kako je pod nadzorom opservatorija sveukupno 44% teritorija Hrvatske što obuhvaća 1.411.935 milijuna stanovnika. Uz dodatne informacije zabilježeno je kako vrhunac sezone traje od lipnja do rujna kada je zabilježeno 80% svih dolazaka. Bitno je napomenuti kako je Hrvatski turizam obilježen izrazitom sezonalnošću.

Slika 2 CROSTO NUMBERS

FACTS & FIGURES		
MONITORING AREA	24,705 km² (44% of territory) of destination area	1,411,935 inhabitants
VISITORS	16.8 million Total Arrivals 2016	12.4/4.4million Inbound/Domestic Arrivals
ACCOMMODATION* <small>*Hotels and similar establishments</small>	711 Establishment	56,938 Rooms
OTHERS	Jun-Sep (80%) High season (of total arrivals)	1,246 Total Islands

Izvor: <http://insto.unwto.org/observatories/adriatic-coast-croatia/>

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine

Strategija razvoja turizma RH 2020. donesena je u 2013. godini te unaprijed definira raspodjelu turističkih dobara. Prema ovoj strategiji turistička dobra tj. proizvodi dijele se na one dominantne te one s perspektivom razvoja. Dominantni proizvodi su svi koji doprinose minimalno 5% u strukturi prihoda, dok oni s izraženom perspektivom razvoja nisu u mogućnosti trenutno toliko uprihoditi.

Pod dominantne proizvode smatraju se more, sunce, nautički turizam i sl., dok se onima s perspektivom razvoja smatraju ruralni i planinski turizam, gastronomija i sl. Strategija isto tako definira kako slijedi: „*Gospodarski razvoj, rastuća razina obrazovanja i općenito rast blagostanja pridonose tranziciji prema post materijalističkim društvenim vrijednostima ekonomije doživljaja. Novi turist kupac je životnih iskustava, doživljaja i priča, fizički i intelektualno je aktivan, želi biti sudionikom težeći putovanjima koja će pridonijeti njegovom njegovu osobnom razvoju (Ministarstvo turizma RH, 2022.).*“

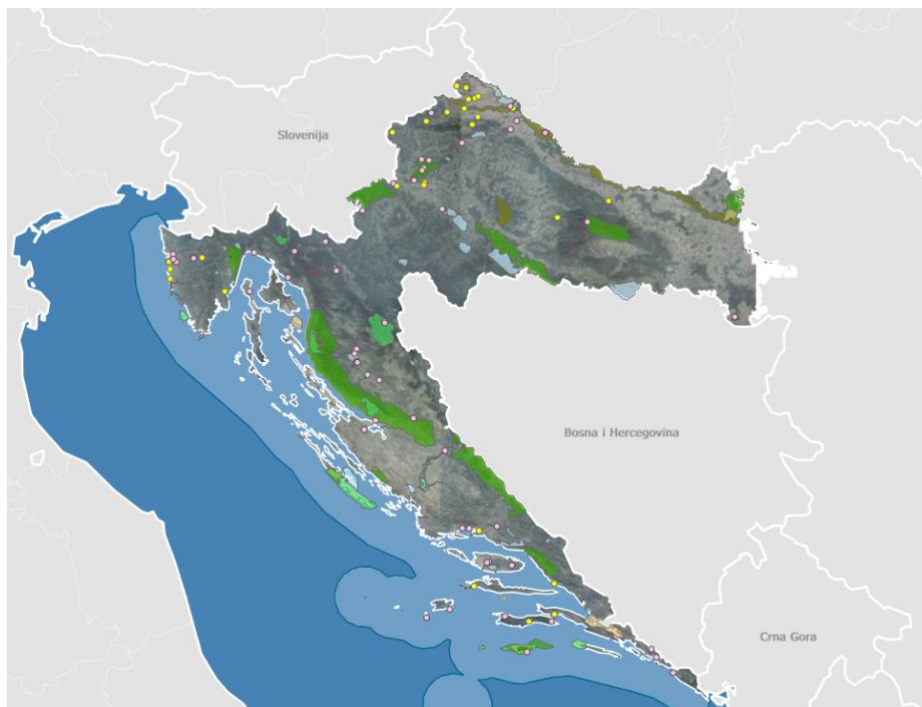
Natura 2000

Natura 2000 predstavlja mrežu kreiranu od strane Europske unije. Ovu ekološku mrežu čine područja za očuvanje vrsta i stanišnih tipova. Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/13 i 105/15) utvrđena je ekološka mreža Republike Hrvatske koja se ujedno smatra i područjima Natura 2000. Ekološka mreža Republike Hrvatske obuhvaća 36,73% kopnenog teritorija i 15,42% obalnog mora (Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, 2022.).

Ekološku mrežu čine:

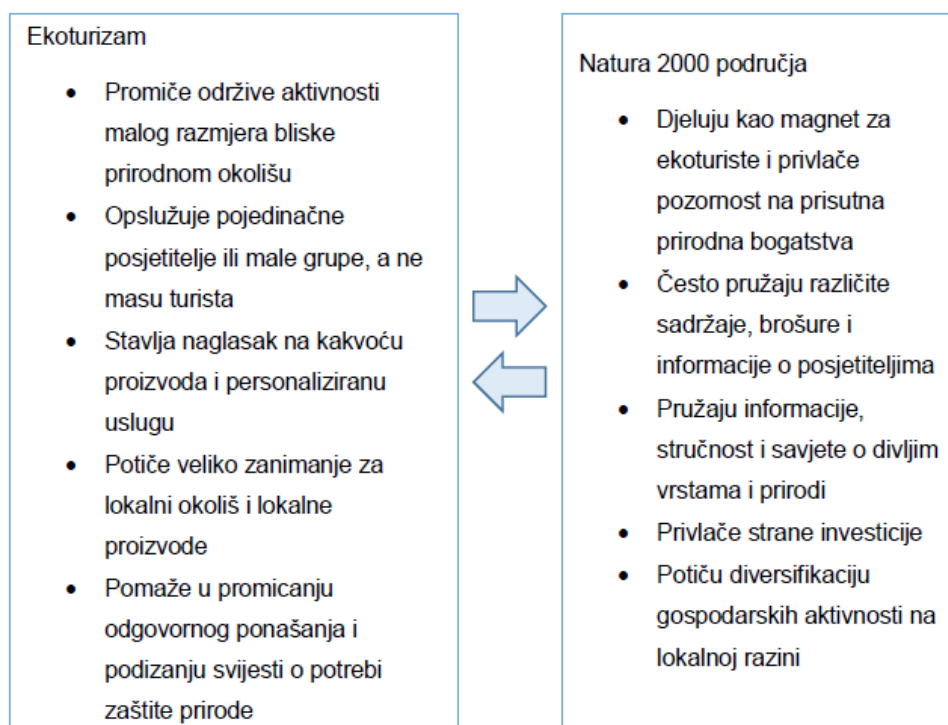
- područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa te područja značajna za očuvanje migracijskih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti (Područja očuvanja značajna za ptice - POP),
- područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju (Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS) (Vlada Republike Hrvatske, 2022.)

Slika 3 Područje Natura 2000 u RH

Izvor: Biportal GIS, <https://www.biportal.hr/gis/>

Slika 4 Povezanost Ekoturizma i Natura 2000

Izvor: Sundseth K. (2011.)

Ranija fotografija broj 4 označava povezanost koju ostvaruje sektor ekoturizma s programom Natura 2000. Dok je ekoturizam fokusiran na svoj rast i razvoj kako bi potakao interes pojedinačnih posjetitelja i manjih grupa u isto vrijeme promiče održive aktivnosti, potiče zanimanje za destinaciju i lokalne proizvode, podiže svijest o zaštiti okoliša te stavlja naglasak na kvalitetu usluge umjesto kvantitete kako je slučaj u masovnom turizmu.

S druge strane, Natura 2000 djeluje kao poticatelj ekoturizma koji ekoturiste informira o prirodnim bogatstvima i potiče ih na posjetu. U isto vrijeme, kreira brošure i pruža informacije te stručne savjete o divljim vrstama i prirodi. Osim direktnih poticaja povećanja broja turista, Natura 2000 privlači strane investicije u ekoturizam te potiče diversifikaciju gospodarskih aktivnosti na lokalnoj razini.

4. NAČINI FINANCIRANJA PODUZETNIČKOG POTHVATA U EKOTURIZMU

Poduzetnički pothvat u ekoturizmu može se promatrati kroz različite sfere. Unutar ovog segmenta moguće je financirati različite poduzetničke pothvate poput otvaranja ugostiteljskog objekta unutar parka prirode/nacionalnog parka temeljem koncesije s druge strane moguće je financirati otvaranje ugostiteljskog smještaja koji se nalazi u sred netaknute prirode.

Financiranje predstavlja prikupljanje potrebnih financijskih sredstava i/ili kapitala potrebnog za osnivanje poduzetničke ideje. Osim za osnivanje poduzetničke ideje, potrebna su sredstva u budućnosti kako bi se u početku posao mogao voditi kontinuirano bez poteškoća.

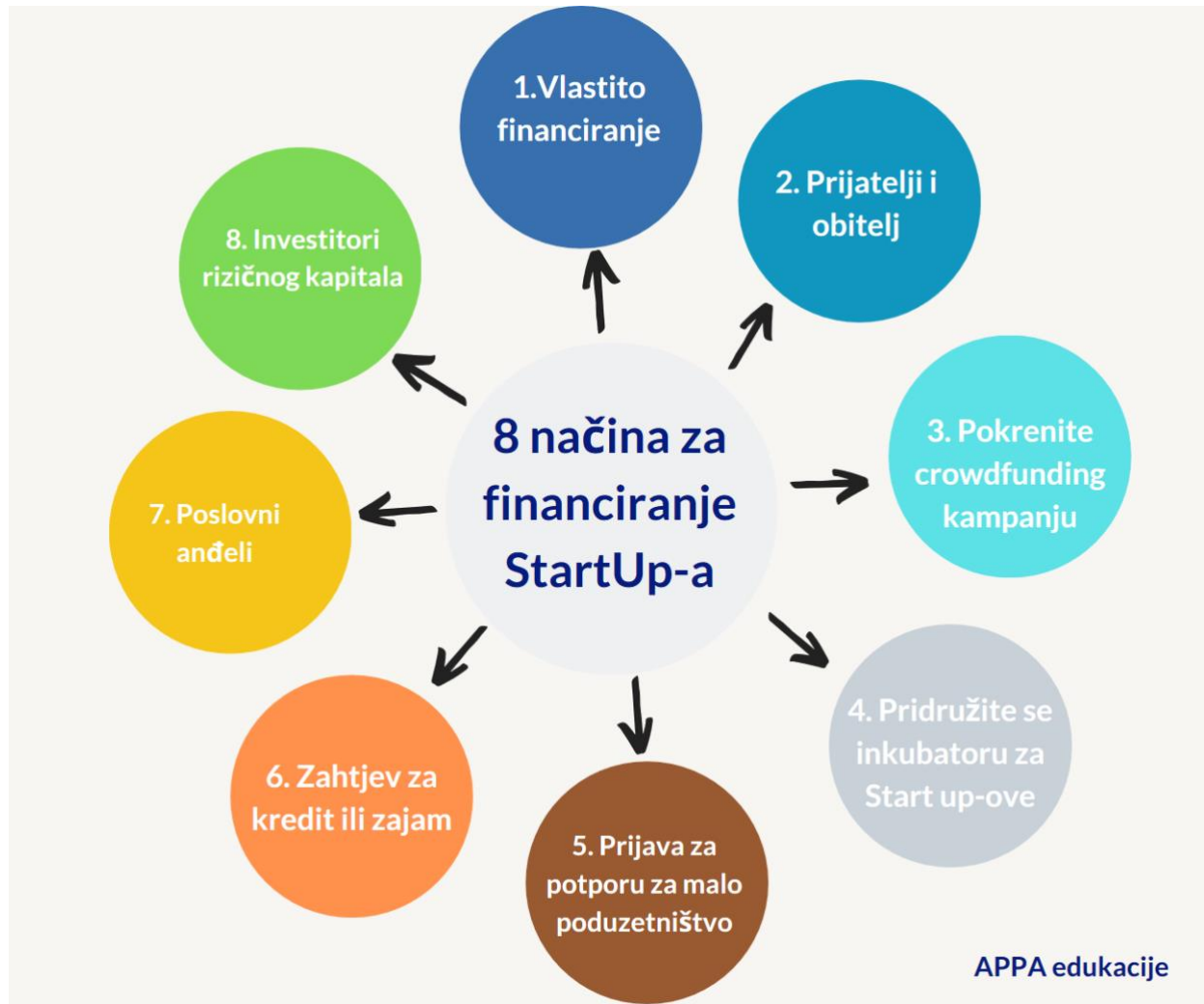
Otvaranje poslovanja te kreiranje poduzeća je izazovno te anticipira određene rizike. Promjene s kojima se pojedinac susreće na tržištu otežavaju proces otvorenja, a s najvećim problemima financiranja susreću se poduzetnici unutar „manje atraktivnih“ sektora te oni koji su na početku svoje poslovne avanture (Mikić & Škrtić, 2011.).

Poduzetnik ne može započeti svoje poslovanje bez potrebnog kapitala. Ukoliko ne raspolaže istim moguće su brojne druge alternative financiranja. Prilikom odabira načina financiranja poduzetnici trebaju pripaziti na sljedeće faktore:

- Pravni oblik poslovanja (trgovci pojedinci ne mogu dobiti pristup vlasničkom kapitalu jer ne postoji mogućnost prodaje udjela u poduzeću)
- Faza životnog ciklusa poduzeća
- Priroda sredstava za koje je potrebno financiranje (stalna sredstva, obrtna sredstva, imovina, izvoz) – u slučaju stalnih sredstava financiranje se većinom obavlja vlasničkom glavnicom, a izvor financiranja najčešće se nalazi u udjelu poduzetnika (u obliku dionica) u poduzeću ili osobnim kreditima poduzetnika ili njihovih partnera

Postoje brojni načini za financiranje start-up poduzeća. Tijekom ovog završnog rada analizirat će se samo opcija vlastitog financiranja te opcija zaduživanja.

Slika 5 Prikaz načina financiranja

Izvor: APPA edukacije (2022.)

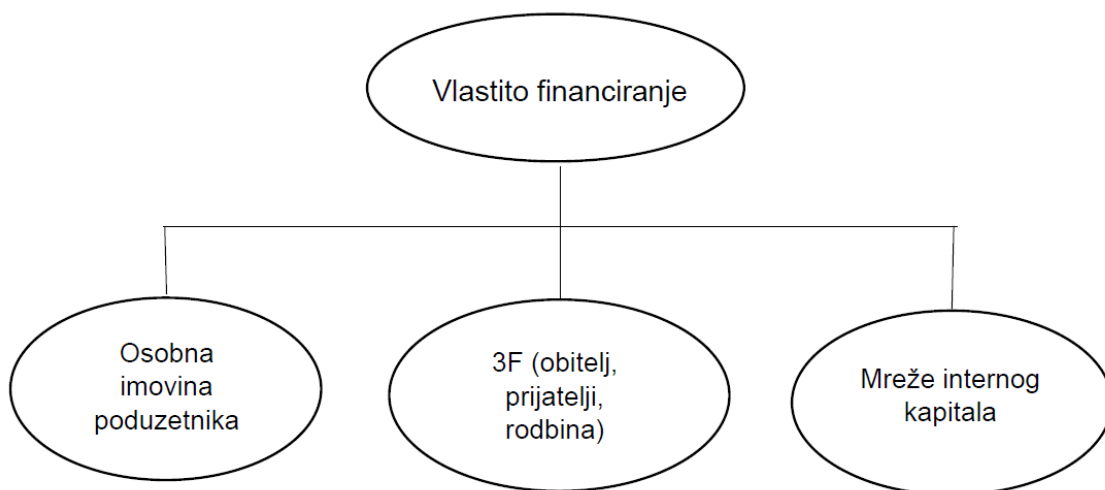
4.1. Sredstva u vlastitom vlasništvu

Brojni poduzetnici najčešće svoje poduzetničke pothvate financiraju iz vlastitih izvora financiranja zbog zahtjeva banke ili suinvestitora kako bi pokazali posvećenost i predanost projektu u kojeg ulažu.

Većina poduzetnika svoje pothvate počinje određenim udjelom vlastitih sredstava najčešće ta sredstva dolaze od štednje, zaduživanje po tekućem računu, hipoteka, posudba novca od bliskih osoba i sl. Poduzeće se najčešće financira kroz zadržanu dobit koju investitori ulažu u poduzeće.

Kao što je ranije navedeno, postoje neformalni izvori financiranja koja uključuju investitore koji su u bliskim odnosima s inicijalnim pokretačem poduzetničkog pothvata. Nakon što poduzetnik iscrpi sve formalne načine financiranja, prestaje mu okrenuti se jedinoj preostaloj opciji. Ovakvi načini financiranja su izrazito specifični te su prikladni određenim kulturološkim uvjetima.

Slika 6 Vlastito financiranje

Izvor: Kolaković & Mikić, (2020.)

Ranija fotografija broj 6 prikazuje način vlastitog financiranja. Jedna od opcija je osobna imovina poduzetnika, slijedi 3F tj. financiranje od strane najbližih te mreža internog kapitala koja uključuje širu obitelj koja ulaže u poslovanje. Mreža internog kapitala je najkompleksnija te je za nju potrebno zadovoljiti određene uvjete. Posljednje dvije metode mogu kreirati značajne nesporazume i razdor u obitelji.

4.2. Zaduživanje kao oblik financiranja

Većina poduzetnika na posljepku svoj poduzetnički pothvat primorana je financirati kroz kreditiranje. Potrebe poduzeća za kreditiranjem su različite te u obzir uzimaju kratkoročne i dugoročne oblike financiranja.

Kao i kod fizičkih subjekata, tako i kod pravnih bankarske institucije traže dokaz likvidnosti i solventnosti. Naime, za odobravanje bilo kakve vrste financiranja pravna osoba, tj. poduzeće obvezano je banci prikazati svoje poslovanje te „krvnu sliku“ poslovanja. Temeljem dobivenih informacija banka donosi odluku o financiranju.

Ukoliko financiranje zahtjeva poduzeće koje posluje već duži niz godina, tada banka traži dostavu financijski izvješća, dokaze o poslovnom napredovanju te potencijalno osiguranje u vidu ugovorenih poslova u budućnosti koji bi osiguravali siguran tijek novca kroz poduzeće.

Dok, novoosnovana poduzeća nailaze na teže povjerenje financijskih i bankarskih institucija obzirom da nemaju ostvarene poslovne rezultate. Uvjerenje pruženo banci pruža sigurnost u klijenta te dokazuje mogućnost podnošenja troškova kredita.

Zaduživanje kod bankarskih institucija pruža dvije mogućnosti financiranja, tj. kratkoročno i dugoročno financiranje. Kratkoročno financiranje podrazumijeva financiranje do godine dana te se ono odobrava temeljem ostvarenih prihoda poduzeća. Kratkoročnim kreditima financiraju se najčešće kratkoročne potrebe poput financiranja dodatno potrebne sirovine, obnovu ili adaptaciju opreme, poslovnog prostora i sl.

S druge strane, postoji i mogućnost dugoročnog financiranja. Dugoročnim financiranjem se podrazumijeva financiranje na duži vremenski period te se ono koristi za financiranje većih projekata ili zahvata u poslovanju. Kroz ovakvu vrstu financiranja prikupljena sredstva koriste se za kupovinu nekretnina, imovine ili strojeva, pokretanje dodatne niše poslovanja i sl. Otplata ovakvih kredita vrši se na mjesečnoj ili kvartalnoj razini. Unutar skupine dugoročnih kredita ubrajaju se i srednjoročni krediti koji se klijentima pružaju na vremenski rok od 3 – 5 godina.

Prednosti financiranja zaduživanjem kod banaka:

- Nema ustupanja vlasništva – bankarske institucije prilikom financiranja ne zahtijevaju ulazak u vlasničku strukturu prilikom financiranje
- Iskorištavanje niskih kamatnih stopa (Kolaković, 2020.)

Nedostaci financiranja zaduživanjem kod banaka:

- Mjesečno plaćanje kamata
- Problemi u novčanom toku radi obveze redovitog vraćanja duga
- Visoki krediti mogu ugroziti rast i razvoj poduzeća(Kolaković, 2020.)

5. USPOREDBA UVJETA FINANCIRANJA PODUZETNIČKIH KREDITA DVIJE POSLOVNE BANKE

5.1. Definiranje poduzetničkog kredita

Poduzetnički kredit, kao i većina drugih predstavlja financijski aranžman u kojem većinom banka pruža financiranje kroz novac ili određenu imovinu te se smatra zajmodavcem, dok se s druge strane zajmoprimac obvezuje vratiti novac ili imovinu s određenim kamatama u budućem vremenskom periodu te prema dogovorenim otplatnim anuitetima. Postoje razne vrste kredita, a one su prikazane na fotografiji broj 7 u nastavku prema autorima Greuning i Brajović Bratanović (2006.).

Slika 7 Vrste kredita

PREMA ROKU ORPLATE	PREMA NAMJENI	PREMA PREDMETU	PREMA INSTITUCIJI KOJA ODOBRAVA KREDITE	PREMA SVRSI	PREMA DOMICILU DAVATELJA KREDITA	PREMA NAČINU OSIGURANJA
Kratkoročni	Investicijski	Neutralni	Komercijalni krediti	Proizvođački krediti	Tuzemni krediti	Otvoreni krediti
Dugoročni	Za obrtna sredstva	Novčani	Bankovni krediti	Potrošački krediti	Inozemni krediti	Pokriveni krediti

Izvor: Izrada autora

Kredite koriste brojne pravne i fizičke osobe kako bi namirili svoje želje ili potrebe te iz tog razloga kreditiranje predstavlja određeni pokretač gospodarstva. Svim subjektima koji snose obvezu kredita ista stavljaju na konta pasive, dok je banka jedina institucija koja potražuje iste te iz tog razloga svoja potraživanja stavlja na konto aktive. Prilikom odobravanja kredita najvažnije stavke su kreditna sposobnost klijenta i bonitet kako bi banka imala sigurni oslonac kako će kredit u budućem vremenskom periodu biti otplaćen.

5.2. Uvjeti odobrenja kredita u OTP banci

Poduzetnici i obrtnici kod OTP banke mogući pronaći opciju kratkoročnih i dugoročnih kredita te brojne druge, dodatne usluge. Obzirom da ovaj rad obuhvaća temu vezanu u turistički sektor, u nastavku će biti prikazani uvjeti kreditiranja malih poduzetnika i obrtnika u turističkom sektoru.

Prema javno dostupnoj web stranici OTP banke u nastavku slijedi prikaz uvjeta kreditiranja dugoročnog turističkog kredita. Isto tako, postoji i opcija kreditiranja kratkoročnog turističkog kredita.

Prihvatljivi korisnici: Poslovni subjekti (mala poduzeća i obrtnici)

Namjena:

- adaptacija, uređenje i opremanje turističkih smještajnih kapaciteta
- kupnja, uređenje, prenamjena izgradnja i dogradnja turističkih smještajnih kapaciteta
- nabava opreme ili pojedinih dijelova opreme, u funkciji turizma

Sektor/područje ulaganja: Turistički sektor

Iznos: Ovisi o kreditnoj sposobnosti klijenta, max do 500.000,00 EUR (u kn protuvrijednosti)

Trošak obrade: 1,5%, min 1.000,00 kn (korištenjem nekog od paketa za mala poduzeća i obrtnike mogućnost popusta za trošak obrade i do 100%)

Razdoblje korištenja: do 12 mjeseci

Razdoblje čekanja: do 12 mjeseci

Razdoblje otplate: max do 15 godina

Valuta: HRK/EUR valutna klauzula

Kamatna stopa: 3,99%

Instrumenti osiguranja - sukladno bonitetu klijenta:

- operativni instrumenti osiguranja - zadužnica
- hipoteka nad nekretninama i pokretninama, bankarske garancije, državna jamstva, HAMAG jamstva, založen i blokiran novčani depozit

Otplata: mjesečni ili tromjesečni anuiteti

Dokumenti potrebni za pristupanje zahtjevu za kredit i razmatranje istoga:

1. Zahtjev za kredit (dostupan u svim poslovnicama ili na internet stranicama Banke)
2. Statusna dokumentacija:

Za tvrtke:

- Rješenje Suda o usklađenju sa Zakonom o trgovačkim društvima
- Statut društva ili akt o osnivanju
- Obavijest o razvrstavanju izdana od Državnog zavoda za statistiku
- Izjave o povezanosti
- Podaci o stvarnim/beneficijarnim vlasnicima klijenta
- Upitnik za politički izložene osobe (PEP)
- Preslika osobnih iskaznica odgovornih osoba

Za obrte/slobodna zanimanja:

- Rješenje o upisu u obrtni registar/Rješenje od nadležne strukovne organizacije
- Obrtnica
- Izjave o povezanosti
- Upitnik za politički izložene osobe (PEP)
- Preslika osobnih iskaznica odgovornih osoba
- Financijska dokumentacija
- Za tvrtke (obveznici poreza na dobit):
- BON 2 ostalih banaka (ne stariji od 10 dana)

- Financijska izvješća za posljednje dvije godine ovjerena od Porezne uprave te za zadnji kvartal prije predaje zahtjeva sa specifikacijom pojedinih stavki u bilanci i to:

Dugotrajna imovina:

- Nematerijalna imovina
- Materijalna imovina
- Financijska imovina

Kratkotrajna imovina:

- Zalihe (starosna struktura, kvaliteta cijena)
- Potraživanja od kupaca (specifikacija navesti najveće kupce i iznose sa starosnom strukturom, osiguranje naplate, uvjet plaćanja)
- Financijska imovina (specifikacija)

Dugoročne obveze:

- Obveze prema dobavljačima (specifikacija navesti najveće dobavljače i iznose sa starosnom strukturom)
- Obveze prema financijskim institucijama (kreditor, iznos, kamatne stope)

Kratkoročne obveze:

- Obveze prema dobavljačima (specifikacija navesti najveće dobavljače i iznose)
- Obveze prema financijskim institucijama (kreditor, iznos, kamatne stope)
- Potvrda Porezne uprave o podmirenim porezima i doprinosima

Za obrte/slobodna zanimanja (obveznici poreza na dohodak):

- Rješenje Porezne uprave za posljednje dvije godine
- Prijava poreza za prethodnu godinu
- Preslika zadnje strane primitaka i izdataka za posljednje dvije godine i za posljednji kvartal
- Popis dugotrajne imovine na dan 31.12. prethodne godine
- BON 2 ostalih banaka (ne stariji od 10 dana)
- Potvrda Porezne uprave o podmirenim porezima i doprinosima (OTP, 2022.)

5.3. Uvjeti odobrenja kredita u Erste banci

Prema javno dostupnim informacijama na službenim stranicama, Erste banka nudi mogućnost financiranja unutar turističkog sektora i to kroz Erste turistički sektor koji nudi mogućnost financiranja kako slijedi:

- Adaptacija, uređenje, rekonstrukcija i opremanje postojećih kapaciteta
- Kupnja, dogradnja ili izgradnja novih smještaja, sportskih ili ugostiteljskih kapaciteta
- Nabava plovila ili druge opreme, u svrhu iznajmljivanja za turizam
- Izgradnja bazena
- Refinanciranje postojećih turističkih kredita odobrenih u drugim bankama

Uvjeti i mogućnosti kreditiranja su kako slijedi:

Sektor/područje ulaganja: Turistički sektor

Turistički krediti bez hipoteke - rokovi otplate od 6 do 96, odnosno 120 mjeseci

Iznos: od 3.750 do 300.000 kuna. Kredit se odobrava u kunama. Minimalni i maksimalni iznos kredita (od 500 do 40.000 eura) izračunati su po tečaju 1 EUR = 7,5 HRK. U slučaju promjene tečaja eura, mogući su drugačiji iznosi minimalnih i maksimalnih iznosa kredita.

Visina kamatne stope: Fiksna kamatna stopa koja je nepromjenjiva tijekom cijelog roka otplate kredita (4,19% - 4,39%)

Turistički krediti osigurani hipotekom - rokovi otplate od 3 do 15 godina

Iznos: od 75.000 do 3.750.000 kuna. Kredit se odobrava u kunama. Minimalni i maksimalni iznos kredita (od 10.000 do 500.000 eura) izračunati su po tečaju 1 EUR = 7,5 HRK. U slučaju promjene tečaja eura, mogući su drugačiji iznosi minimalnih i maksimalnih iznosa kredita.

Visina kamatne stope: Fiksna kamatna stopa koja je nepromjenjiva tijekom cijelog roka otplate kredita (3,76% - 3,96%)

Vrsta kredita: Namjenski kredit tj. kupnja, izgradnja i dogradnja novih turističkih, sportskih i ugostiteljskih kapaciteta; adaptacija, uređenje i opremanje turističkih, sportskih i ugostiteljskih kapaciteta - nabava plovila ili druge opreme u svrhu obavljanja turističke djelatnost, izgradnja bazena

Otplata kredita: Otplata kredita može biti ugovorena u mjesečnim anuitetima, obrocima i ratama. Točan broj i iznos mjesečnih anuiteta, obroka ili rata ovisi o ugovorenim elementima ugovora o kreditu kao što su kamatna stopa i rok otplate. Prilikom podnošenja kreditnog zahtjeva klijent može ugovoriti i mogućnost prijevremene otplate (djelomično ili u cijelosti) dodatnim uplatama, bez naplate naknade za prijevremenu otplatu kredita te bez dodatnih troškova (primjerice troška javnog bilježnika). Nakon ugovaranja ove pogodnosti, dodatnim uplatama u iznosu većem od 2 obroka glavnica se automatski smanjuje, bez dolaska u Erste banku, a informaciju o novom iznosu glavnice i obroka dobivate poštom.

Način korištenja kredita: Sredstva odobrenog kredita mogu se koristiti jednokratno ili u tranšama bezgotovinskim prijenosom sukladno dostavljenoj dokumentaciji i namjeni. Kod turističkog kredita bez hipoteke za iznose do 112.500 kuna bez obzira na odobreni iznos kredita i kod turističkog kredita osiguranog hipotekom za iznose do 50% iznosa odobrenog kredita mogu se smatrati nenamjenskim dijelom kredita, te se sredstva mogu koristiti gotovinskom isplatom na blagajni Erste banke, prijenosom na tekući ili štedni račun Korisnika kredita otvoren u Erste banci te na druge račune u Erste banci ili izvan Erste banke. Iznos koji se koristi nenamjenski (do 15.000 eura) izračunat je po tečaju 1 EUR = 7,5 HRK. U slučaju promjene tečaja eura, mogući je drugačiji iznos.

Potrebni instrumenti osiguranja:

Za kredit bez hipoteke: Izjava suglasnosti o zapljeni primanja i zadužnica, potvrđene kod javnog bilježnika.

Za kredit s hipotekom:

- Izjava suglasnosti o zapljeni primanja i zadužnica, potvrđene kod javnog bilježnika.
- Upis založnog prava na nekretnini uz vinkulaciju police osiguranja nekretnine u korist Erste banke. Maksimalni iznos kredita može biti do 60% procijenjene vrijednosti nekretnine – stana koja se daje u zalog, odnosno do 50% vrijednosti nekretnine ako se u zalog stavlja kuća.

U nastavku slijedi prikaz reprezentativnog izračuna za turistički kredit prema Erste banci.

Slika 8 Reprezentativni izračun Erste banke

REPREZENTATIVNI IZRAČUN ZA TURISTIČKI KREDIT

Kredit u kunama uz fiksnu kamatnu stopu bez hipoteke:

Valuta kredita	Iznos kredita	Rok otplate	Kamatna stopa (godišnja)	Efektivna kamatna stopa ¹	Iznos mjesečnog anuiteta	Ukupan iznos koji klijent plaća
HRK	75.000,00 HRK	10 godina (120 anuiteta)	4,19%	4,27%	766,13 HRK	91.935,56 HRK

¹Efektivna kamatna stopa, iznos anuiteta i ukupan iznos koji klijent treba platiti izračunati su uz navedene uvjete na dan 1.1.2022.

Kredit u kunama uz promjenjivu kamatnu stopu, uz hipoteku:

Valuta kredita	Iznos kredita	Rok otplate	Kamatna stopa (godišnja)	Efektivna kamatna stopa ³	Iznos mjesečnog anuiteta	Ukupan iznos koji klijent plaća
HRK	500.000,00 HRK	15 godina (180 anuiteta)	3,76% = 6M NRS2 za HRK ¹ + 3,70 p.b. ²	3,94%	3.638,59 HRK	654.946,74 HRK

¹visina 6 mjesečnog (6M) NRS2 za HRK na dan 1.6.2022. iznosi 0,06%. Visina 6M NRS2 za HRK utvrđuje se sukladno Ugovoru o kreditu šestomjesečno i to na način da se uzima zadnje objavljena vrijednost prije početka svakog kamatnog razdoblja.

²p.b.- postotni bod

³Efektivna kamatna stopa, iznos anuiteta i ukupan iznos koji klijent treba platiti izračunati su uz navedene uvjete, na dan 1.7.2022. U EKS je uključen jednokratni trošak procjene nekretnine u iznosu od 1.250,00 HRK te trošak premije police osiguranja imovine u iznosu od 225,00 HRK godišnje.

Izvor: Erste banka (2022.)

6. ZAKLJUČAK

Rastom turizma i turističkim razvoje te urbanim načinom života dolazi do naglih promjena u načinima i navikama pojedinaca. Usljed ubrzanog života i nezdravih navika sve više ljudi prilikom korištenja i putovanja u svrhu odmora potražuju destinacije koje pružaju mogućnost odmora i boravka u prirodi.

Turizam i turistički sektor nudi brojne grane djelovanja. Kroz ovaj završni rad predmet analize bio je sektor ekoturizma koji predstavlja pojedinu granu turizma. Iako ekoturizam nije u Hrvatskoj značajno razvijen vidljivo je kako postoji značajan prostor za njegov razvitak kako u primorskoj, tako i u kontinentalnoj Hrvatskoj.

Ovakav potencijal uvidjele su i javne, državne institucije te bankarski i financijski sektor. Državne institucije i regulative omogućile su te pružile ekoturizme prostor i infrastrukturu da se dalje razvija u željenom smjeru. Osim toga, u posljednjem poglavlju ovog rada prikazano je kako bankarske institucije nude proizvode koji su direktno ciljani prema turističkom sektor. Ovakav potencijal ukazuje na značajne mogućnosti u budućnosti.

7. LITERATURA

1. APPA edukacije (2022.), 8 načina kako možete financirati svoje StartUp, pristupljeno 11.07.2022., dostupno na: <https://edukacije-appa.hr/novosti/poslovanje/8-nacina-kako-mozete-financirati-svoj-startup>
2. Bakan R., Jaković B.(2015.), *Ekoturizam – autorizirana predavanja i primjeri vježbi*, Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici, Virovitica
3. Bakan R., Jaković B.; *Ekoturizam – autorizirana predavanja i primjeri vježbi*, Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici, 2015., pristupljeno 10.07.2022., dostupno na <https://vsmti.hr/wp-content/uploads/2017/11/Ekoturizam-autorizirana-predavanja-i-primjeri-vjezbi.pdf>
4. Bioportal GIS, <https://www.bioportal.hr/gis/>, pristupljeno 10.07.2022.
5. Eagles, P.F.J. (1992). The Travel Motivations of Canadian Ecotourists. *Journal of Travel Research*, 31 (2), 3-7.
6. Ecotourism: definition and concepts (1999.), *Journal of tourism*
7. Erste banka (2022.), Turistički kredit, pristupljeno 07.07.2022., dostupno na: <https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo/krediti/turisticki-kredit>
8. Greuning, H. i Brajović Bratanović, S., *Analiza i upravljanje bankovnim rizicima*, MATE, Zagreb, 2006., str. 132.
9. Klarić, Z., Gatti, P. (2006) *Hrvatski turizam - Plavo, bijelo, zeleno*, Institut za turizam, Zagreb
10. Kolaković, M., Mikić, M.: *Poduzetništvo u 21. stoljeću*, Studentski poduzetnički inkubator, Zagreb. 2020.
11. Mikić, M.; Škrtić, M.(2011.) *Poduzetništvo*. Zagreb: Sinergija-nakladništvo d.o.o. (str.253)
12. Ministarstvo turizma Republike Hrvatske; <http://www.mint.hr/default.aspx?id=356>
13. Ministarstvo turizma RH, *Strategija razvoja turizma RH do 2020.g.* <https://mint.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Strategija-turizam-2020-veljaca2013.pdf>

14. Ministarstvo zaštite okoliša i energetike (2022.), Ekološka mreža Natura 2000 u Republici Hrvatskoj, pristupljeno 10.07.2022., dostupno na: <https://mzoe.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug-4925/zastita-prirode/ekoloska-mreza-natura-2000/ekoloska-mreza-natura-2000-u-republici-hrvatskoj/1211>
15. OTP banka (2022.), Dugoročni turistički kredit, pristupljeno 07.07.2022., dostupno na: <https://www.otpbanka.hr/mali-srednji-poduzetnici/dugorocni-turisticki-kredit>
16. Perera, P., Vlosky, R. P. & Sampath, B. W. (2012). Motivational and Behavioral Profiling of Visitors to Forest-based Recreational Destinations in Sri Lanka. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 17:4, 451-467.
17. Perkins, H. & Grace, D. A. (2009). Ecotourism: supply of nature or tourist demand? *Journal of Ecotourism*, 8:3, 223-236.
18. Sundseth K: Natura 2000 i ekoturizam u Hrvatskoj, Državni zavod za zaštitu prirode, 2011., str. 9.
19. Škrtić, M., Mikić, M.: **Poduzetništvo**, Sinergija nakladništvo d.o.o., Zagreb, 2011., str. 253.
20. The International Ecotourism Society (2021.), What is Ecotourism?, preuzeto 17.11.2021. s <https://www.responsibletravel.org/wp-content/uploads/sites/213/2021/03/trends-and-statistics-2013.pdf>
21. Tišma S., Kramarić Ž., Ozimec K., Demonja D.; *Analysis of Ecotourism Development Potential in Protected Areas in the Republic of Croatia and Recommendations*, Institut za međunarodne odnose, Zagreb, 2006., str. 109
22. Vlada Republike Hrvatske (2022.), Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže, pristupljeno 11.07.2022., dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_08_80_1669.html
23. Vlatko Jadrešić (2010.), Janusovo lice turizma, Zagreb, Plejada
24. Weaver, D.B., Lawton, L.J., (2007) *Twenty years on: The state of contemporary ecotourism research*, *Tourism Management*, 28, 1168-1179.

8. POPIS FOTOGRAFIJA

Slika 1 Dimenzije ekoturizma	9
Slika 2 CROSTO NUMBERS.....	17
Slika 3 Područje Natura 2000 u RH.....	18
Slika 4 Povezanost Ekoturizma i Natura 2000.....	19
Slika 5 Prikaz načina financiranja	21
Slika 6 Vlastito financiranje.....	22
Slika 7 Vrste kredita.....	24
Slika 8 Reprezentativni izračun Erste banke.....	30

9. POPIS TABLICA

Tablica 1 Karakteristike ekoturista.....	5
Tablica 2 Smjernice ekoturizma.....	7
Tablica 3 SWOT analiza	14